

1. Demokratikus úton, a helyi lakosság küldöttei választják meg a nemzetiség politikai képviselőit. (Ma már bevallhatjuk, mi eddig nem választottunk, csupán szavaztunk olyan jelöltekre, akikről a legtöbb esetben azt sem tudtuk, kik és hogyan fognak bennünket képviselni.)

2. Kizárták a majorizálás lehetőségét, mert nyilvánvalóan igazságtalanság lenne, ha a kerület szlovák többsége az ukránok képviselőjét leszavazná.

3. A nemzetiség képviselője tudja, hogy választóinak felelőséggel tartozik, mert eddig képviselőink nem a választóknak, hanem a jelölőknek (rendszerint egy felsőbb hatalomnak) köszönhették megválasztásukat.

Úgy vélem, sajtónkban minél előbb közzé kell tenni az Ukrán Nemzeti Tanács alapszabályait, s a jó példán okulva nekünk is meg kell választanunk a csehszlovákiai Magyar Nemzetiségi Tanácsot. Nem vagyok jogász, s nem tudnám pontosan meghatározni ennek a Tanácsnak a jogkörét, de jó lenne ezzel kapcsolatban Kardos Istvánnak a Hétben közzétett javaslatát²⁹⁸ megvizsgálni: a magyar és az ukrán tanács törvényhozó (nem csupán politikai képviselői) szerv is lehetne, s együtt a Szlovák Nemzeti Tanács nemzetiségi kamaráját is alkothatná. (Az ukrán javaslat nem egyezik Kardoséval, de könnyen összeegyeztethető.) A Szlovák Nemzeti Tanácsot a terv szerint 150 képviselő alkotja majd, a Csemadok megegyezne az Ukrán Kulturális Szövetséggel, milyen arányban osszák el a mandátumokat a Nemzetiségi Tanácson (vagy Kamarán) belül.

A Nemzetiségi Tanács az öngazgatás megvalósításának legfontosabb eszköze lehetne, ezért bűn lenne a csehszlovákiai magyar dolgozókkal szemben, ha az ukránok példája nyomán nem választanánk meg a Magyar Nemzetiségi Tanácsot.

CSANDA SÁNDOR

Hét, 1968. szeptember 15. 11. p.

66

Pozsony, 1968. október 4. Az SZNT Nemzetiségi Tanácsának, valamint az SZNT Elnöksége Nemzetiségi Titkárságának a Szlovák Nemzeti Tanács által elfogadott felépítése és hatásköre.²⁹⁹

I.

A Szlovák Nemzeti Tanács nemzetiségi bizottsága

1. CIKKELY

298 Kardos István javaslata a *Hét* 1968. június 2-i számában jelent meg Javaslat a magyar lakosság államjogi viszonyainak strukturális felépítésére címmel.

299 Az SZNT Nemzetiségi Bizottságának, valamint az SZNT Elnöksége Nemzetiségi Tanácsának létrehozására vonatkozó javaslatot Ondrej Klokoč 1968. szeptember 19-én terjesztette az SZNT Elnöksége elé. Az Elnökség a javaslatot szeptember 23-án jóváhagyta, s – némileg módosítva – továbbította az SZNT elé, amely október 4-én foglalkozott a kérdéssel.

A Szlovák Nemzeti Tanács nemzetiségi bizottságát (a továbbiakban – bizottság) a Szlovák Nemzeti Tanács létesíti az SZNT elnökségének javaslatára. A bizottság tagjai a Szlovák Nemzeti Tanács szlovák, magyar és ukrán nemzetiségű képviselői; továbbá a vegyes nemzetiségű választókerületek képviselői és az SZNT-nek olyan magyar és ukrán nemzetiségű tagjai, akik nem képviselők.³⁰⁰

2. CIKKELY

A bizottság tagjai közül hattagú elnökséget választ, amelyben azonos arányban lesznek képviselve a szlovák, magyar és ukrán nemzetiségű tagok.

A bizottság elnöke az SZNT képviselője, s az egyik nemzetiség tagja. Amennyiben az elnök az egyik nemzetiség tagja, akkor az alelnök a másik nemzetiség tagja.

3. CIKKELY

A bizottság a Szlovák Nemzeti Tanács kezdeményező és ellenőrző szerve a szlovákiai nemzetiségek életének kérdéseiben.

Kifejezésre juttatja a nemzetiségek érdekeit és biztosítja jogaik gyakorlását.

Gondoskodik a Csehszlovák Szocialista Köztársaság nemzetiségi politikája alapelveinek betartásáról Szlovákia területén főleg azáltal, hogy

a) az SZNT elnöksége elé kezdeményező javaslatokat terjeszt a nemzetiségek gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális élete kérdéseinek megoldására;

b) véleményt mond az SZNT szerveinek javasolt intézkedéseiről, amelyek kapcsolatban állnak vagy érintik Szlovákiának azokat a területeit, amelyeken nagy mértékben élnek magyar vagy ukrán nemzetiségű polgárok;

c) felülvizsgálja az országos törvényeknek, a Szlovák Nemzeti Tanács törvényeinek és határozatainak s a nemzetiségek vagy az olyan területek életét érintő más intézkedések, gyakorlati végrehajtását, amelyeken túlsúlyban élnek a nemzetiségek.

4. CIKKELY

A bizottság tevékenységében igazodik a Szlovák Nemzeti Tanács tárgyalási és munkarendjéhez és az SZNT elnöksége által jóváhagyott státútumhoz.

II.

Az SZNT elnökségének nemzetiségi titkársága

1. CIKKELY

Az SZNT elnökségének nemzetiségi titkársága az SZNT elnökségének és az SZNT nemzetiségi bizottságának segéd-szakszerve.

Az SZNT elnöksége nemzetiségi titkárságának nincs végrehajtó hatásköre.

A Szlovák Nemzeti Tanács illetékes szerveivel együttműködésben

a) szakmai és módszertani vonatkozásban kidolgozza az SZNT nemzetiségi bizottságának vagy elnökségének javaslatait;

b) előkészíti az SZNT illetékes törvényeinek, a Szlovák Nemzeti Tanács vagy az SZNT elnöksége határozatainak javaslatait. Ezeket a javaslatokat az SZNT elnökségének megbízott tagja vagy a bizottság elnöke terjeszti fel az SZNT elnökségének;

300 Ez utóbbiak alatt az SZNT-be a testület kibővítése során kooptáltakat értették. A 33 fős Nemzetiségi Bizottságban az SZNT 14 magyar és 6 ukrán (ruszin) nemzetiségű képviselője, ill. tagja mellett 13 szlovák nemzetiségű képviselő is helyet kapott.

c) a Szlovák Nemzeti Tanács elnökét figyelmezteti a törvények vagy a határozatok végrehajtásának hiányosságaira olyan területeket illetően, amelyeken túlnyomórészt a nemzetiségek élnek;

d) alapanyagokat készít a bizottság tárgyalásaira;

e) tevékenységéről negyedévenként jelentést terjeszt az SZNT elnöksége elé.

2. CIKKELY

Szlovákiában minden állami és gazdasági szerv, valamint szervezet köteles az SZNT elnöksége nemzetiségi titkárságának rendelkezésére bocsátani a szükséges alapanyagot, hogy a titkárság teljesíthesse feladatait.

3. CIKKELY

Az SZNT elnökségének nemzetiségi titkársága a szakemberek köréből ideiglenes munkacsoportokat létesíthet az egyes feladatok előkészítésére és ellátására.

4. CIKKELY

Az SZNT elnökségének nemzetiségi titkársága szervezettel a Szlovák Nemzeti Tanács irodájának része.

5. CIKKELY

Az SZNT elnöksége nemzetiségi titkárságának szervezeti felépítését a Szlovák Nemzeti Tanács elnöksége hagyja jóvá és azt nevezi ki a titkárság vezetőjét.

Új Szó, 1968. október 5. 2. p.

67

Pozsony, 1968. október 7. Štefan Brenčič kulturális- és tájékoztatásügyi megbízottnak az SZNT Elnöksége elé terjesztett javaslata egy önálló magyar nyelvű állami könyvkiadó létrehozásáról.

N á v r h

na zriadenie samostatného štátneho vydavateľstva literatúry v maďarskom jazyku

Starostlivosť o vydávanie literatúry v maďarskom jazyku a uspokojenie čitateľských potrieb maďarských spoluobčanov prislúcha od roku 1953 jednotlivým špecializovaným vydavateľstvám. Beletriu vydáva vydavateľstvo Tatran, ktoré malo do konca roku 1966 pre tento účel zriadenú osobitnú maďarskú redakciu. Vydavateľstvo Tatran vydáva pôvodné práce tunajších po maďarsky píšucich autorov a tiež spoločné vydania s Maďarskou ľudovou republikou. V spoločných vydaniach nakupuje od nás Maďarská ľudová republika maďarské preklady českých a slovenských diel a naopak z Maďarska dovážame v maďarčine diela maďarských i svetových autorov. Ostatné slovenské špecializované vydavateľstvá zabezpečujú vydávanie publikácií v maďarskom jazyku podľa príslušných tematických skupín literatúry. Tak Vydavateľstvo politickej literatúry vydáva v maďarskom jazyku politickú marx-leninskú literatúru, vydavateľstvo Práca publikácie pre odborové orgány a odborársky aktív a mládežnícke nakladateľstvo Smena vybrané publikácie pre organizácie a členov Československého zväzu mládeže. Slovenské peda-